

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Pesta
Domineca
 30 martin
 11 aprile

Va esi in fia-care domineca. cu portrete si alte ilustratiuni.
 In fia-care anu prenumerantii capeta două tablouri pompóse.

Pretulu pentru Austria
 pe jan. — jun. 4 fl. pentru tablou 80 cr

Pentru Romania
 pe jan. — jun. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.

Nr.
13.

Cancelari'a redactiunii
Strata lul Leopoldu Nr. 33.,
 unde sunt
 a se adresá manuscriptele si
 banii de prenumeratiune.

Prenumeratiunile se
 potu face la tóte poste.

Pentru Roman'ia in
librari'a dloru Socecu
et. comp in Bucuresci.

Anulu
V
1869.

Uncle sminte si datine rele ale femeiloru.

I.

Ne-amu indatinatu totu a ne lingusi femeiloru, a nu bagá in séma smintele loru, séu cu voi'a a le ascunde; si nu ni-amu luatú curagiulu de a le face atente la atáte sminte, indatinári rele si dicandu adevéru, pecate in contra cuviintiei, culturei si societátii.

Dar eu vediendu numele foiei „Famili'a“ si icón'a cea bine nimerita pentru *idealulu unei familie in viétia*, mi-am facutu idea, cà trebuie sè lucrâmu multu, ca sè avemu in natiune multe asié familie; parinti cu ingrigire pentru crescerea prunciloru, prunci cu diligintia pentru invetiatura, câte unu tata betranu, sè ne intarésca in religiune si moralu, sè ni povestésca despre stramosii eroi; nesce fetitie blande si lucrátorie, nesce feciori modesti si descepti; mama esemplaria si culta, carea stêrpesce totu ce e reu in anim'a si datinile prunciloru, si plantéza fapte, maniere bune si placute, in câtu din totu puntulu de vedere sè se póta dice, cà „acést'a“ familia e de esemplu, e escelenta in societatea omenésca.

Aceste idei me indemnara, ca sè me aretu si eu candu si candu in colónele „Familei“, si a pasí ca unu amicu alu „Familei“, si a tiené câte-o conversare, — séu si prelegere — parte din esperintia, parte din cetirea — ce mi-am luatú

de cugetu — a supra cultivárii genului frumosu, si la alte natiuni mai culte.

Se póte, cà câte-odata voiú fi cam aspru càtra onoratele cetitorie, inse amicii cei sinceri trebuie sè fia adese ori si aspri in interesulu familielorú, ce dorimu a le creá precum trebuie sè fia; deci dara sè povestescu acuma unele sminte ale femeiloru.

Femeile aréta o gelosia fórte mare.

Intre fete si muieri tenere arare-ori existe amicétia sincera, — nu din caus'a amorului, ce aici nu-lu cugetâmu, ci din alte cause.

Gelosi'a fetelorú n'are margini nici intre amice, p. e. in o societate, in balu fia-carea face critica a supra amicei sale, séu altoru fete, muieri tenere, a supra intrebárii: „Cum e la fatia? Ce frisura si toaleta are? Cátu dantiéza,? Ce pretiu are inaintea curtisantilorú? ba asié investiga tóte — la ceea ce aréta a fi mai frumósa, mai afabila, mai pretiuita, incátu scie cum stâ fia-care acu in in peru, si ce masile are fia-care pantlica. Unele nu se potú rabdá de a face observatiunile numai la alta amica, ci in gelosi'a ce o ascundu cu o naivitate si chiaru sinceritate, grabescu de a spune si in fatia, ca sè nu créda cumva respectiv'a amica, cà ea e chitita mai mandru, cà ea e mai regulatu imbracta; altele candu observéza, cà publiculu mai tare se intereséza de un'a, si o lauda, totu-si afla ce sè defaime, sè detraga, déca nu

altu-cum, in cuvintele: Eu nu aflu sê fia chiaru asié frumósa, — toalet'a-i nu e *tocmai* asié eleganta, — nu mai poti cautá la ea, câtu afectéza, câtu e de cocheta.

Acést'a gelosia e si din natur'a genului frumosu, dar e rea; ómenii au multe insusiri rele, inse trebuie sê le *moderâmu*, *stêrpimu* séu sê ne intarimu anim'a, ca sê le *scimu ascunde*.

Femeile si-dau o valóre fôrte mare in societate. E fôrte frumosu si placutu de a ajunge intr'o societate de dame, cari sciu conversá si despre obiecte mai serióse, despre lucruri fara genare; si uritu e, candu ajungi intr'o societate, in carea trebuie sê li dai dreptu in vórbele despre servitórie, critic'a a supra veciniloru, svad'a cu atare amica ori cunoscuta, povestirea veri unei intemplári cu atare oficiru s. c. l.

Pentru acést'a vei aflá pe tenerulu séu barbatulu mai seriosu si cu spiritu, câ se pune in conversare cu damele mai betrane, séu si mai urite, inse mai descepte, mai culte, numai ca sê aiba obiectu mai de tréba pentru conversare, va vorbí despre economia, séu chiar si despre atare carte, jurnalul, si din acést'a cauza nu va conversá cu cea mai frumósa si svatósa, încátu ar umblá cu mintea prin nori. Pe langa de aceste si fara spiritu se intorc si se petrecu mai bine barbatii si tenerii, caror'a li place totu felulu de flécuri, glume, cleвете.

Pentru aceste, femeile se insiéla fôrte, candu credu, câ pretiulu si valórea loru in societate atérna numai de la infatiosiare si imbracaminte; si aceea e frumosu, ca sê se scia imbracá modestu, curatu, si sê se represinte bine, inse e pucinu pentru valórea unei femei, de órece nu trebuie sê-si puna pretiulu si valórea in persón'a sa, încátu atinge frisur'a, rumenitur'a, toalet'a — pentru câ aceste potu stá bine si la o femeia prostituata, ci sê-si puna in curatieni'a animei, desvelirea spiritului, portarea modesta in viéti'a sociala, credintia si virtute.

Li este chiamarea de a ajunge la destina-tiunea loru, prin castigarea valórei adeverate, si a-si face viéti'a plina de noblétia si insemnetate in familia, in societate si natiune.

S'au ivitu idei in Americ'a si Europ'a pentru emanciparea femeiloru, si de a le introduce in viéti'a publica, chiar si pana in parlamentu. — Ve gatiti dara, câ-ci fia cum nu ajutati emanciparea!

Femeile vorbescu pré multu, si despre multe.

Femeile si-tieniu de petrecere a ciorobóri despre tóte, pana si a clevétí. Pentru ele nu se afla nimicu fara de pretiu, încátu sê nu desbata, si nimicu asié de multu si mare, încátu sê nu

face judecata. Causei ce le atingu, i dau insemne-tate mare, fia câtu de triviala; si intrebárilé le tragu la competinti'a loru. Se mesteca la tóte.

Dar deosebi e uritu, câ mai la tóta intelnirea si visit'a, obiectulu regulatu de conversa-tiune lu-tieniu a supra servitórieloru, si nu e de mirare, pentru câ multe — altcum — ar trebui sê taca in societate, séu a povestí causele perso-nale si familiare, fara de a prevedé, câ ce potere dau in man'a strainiloru a supra loru prin aceea; pucine sciu tacé ca sê nu se descopere pe sine si famili'a in tóte trebile, pentru câ li este greu de a tiené secretele loru proprie.

Éta atâte sminte, ce prin cultura se potu indreptá. Deci dara fiti spriginitóriele „Familiei“, unicei acestei foi, carea mai multu se intereséza de cultur'a femeiloru romane, latiti-o, ca sê nu remana familia fara „Familia“. Pentru acést'a eu credu, câ o femeia romana, carea are preten-siunea de a se cunósce mai civilisata, mai culta, de câtu cele din poporu, are si datorinti'a de a avé „Famili'a“ in cas'a sa.

II.

Me veti lasá ca sê intru in chili'a de cosutu, si sê ve privescu la *cosetura*, si *lucrurile de cosutu*.

Veti dice, sê nu me mestecu unde nu pricepu, dar voiu raspunde, câ am invetiatu a cósé, ca sê ve potu criticá, si spune indatinárilé rele, cari séu nu se facu de femeia cu ordine, séu vi potu si detrage multu din numele bunu, de femeia de casa, firesce inaintea celoru ce se pricepu.

Éta dara, câ am intentiune buna.

Dta acuiesci materi'a pe partea hainei de pe genunchi, si te grabesci; acuiescé-o la perinutia, ca sê nu faci gaure in haine, câ-ci se rumpu mai curundu, si stai dreptu sê nu te vatemí la peptu. Éra dta lovesci cu degetariulu pré tare in vírfulu acului, ca si candu ai bate la cuie, de se aude strépetu, — man'a cea frumósa trebuie sê se misce cu usiorintia la totu lucrulu. Me rogu sê nu mai rumpeti ati'a in dinti, pentru câ am vediutu rumpendu din dinte, si sê nu puneti acele cu boldu in haina la peptu, pentru câ póte intrá in carne, câ-ci sciu mórtea unei fete din N. de asié impusetura.

Cosetur'a si lucrurile ce se tieniu de ea, trebuie puse la loculu loru anumitu, si nu a le aruncá ori unde, si imprastiá in totu loculu, — pentru ca sê le aflati usioru candu le cautati.

Déca se rumpe aculu, luati séma ca sê-i culegeti partile, si le aruncati in locu siguru, ca nu cumva sê pice in pocalu séu taieru, si nici pe josu déca sunt prunci mici in casa, pentru câ lu-potu inghití.

Multe femei sunt resipitorie in cosetur'a loru, rumpu ace multe, lasa ati'a de se inóda, si o taia, perdu bumbi, copcii; dar deosebi bucatile de materia nu le tienu bine, ci le arunca afara, si in lipsa nu au de acea materia, ca sê carpésca ceva. In tóte trebuie crutiare; aceste se vedu a fi lucruri de pretiu micu, dar carea pricepe, le afla de pretiu mare, pentru câ e económa buna.

Aceste sunt indatinári rele ce le-a invetiatu fetele de la mame; dar cea mai rea indatinare e, candu femeia nu scie lucrá nimicu pentru casa, ci tóte le cóse la croitoriu.

Ve facu bagatorie de séma inca si la aceea, ca sê nu vi deschideti cuadrupulu de haine, séu de cele albe, inaintea cuiva, atunci candu acele nu stau in ordine buna, pentru câ sê credeti, câ nu vi va poté laudá, ma déca va avé gura rea, apoi cu totu dreptulu ve vá povestí, câ sunteti femei fara ordine buna.

Iertati-mi sê privescu unu minutu si *la mės'a de scrisu si cu carti*.

Femeiloru pre pucinu li place sê cetésca câte ceva, si cu atátu mai pucinu a scrie candu si candu, de si au tempu. Unele numai pentru afectetiune cetescu, din moda, pentru câ au auditu, câ prin cetire se cultivéza omulu; dar li place sê cetésca numai novele si romanuri câtu mai picante, si nu ceva mai seriosu, p. e. istoria, caletorie, despre tieri si popóre, nici articuli de cunoscintia, ci varietâti, faime, anecdote s. c. l. Li place fantasi'a si inventiunea, éra nu ce-va seriosu, pentru câ parintii nu le-au crescutu in realitate, ci in idei.

Apoi unele si candu cetescu, se punu cu cartea la feréstra, séu sê le véda ómenii, séu sê véda ele *ómenii* carii trecu pe la feréstra, si sê aiba ocaziune a intelní ochi cu ochi.

Pentru de a castigá cultura, trebuie anima liniscita, si minte nepreocupata, câ-ci din cetirea la feréstra nu credu sê remana ceva pentru anima si minte.

Adeseori unele imprumuta carti ca sê cetésca, apoi le ducu ele pe ulitia, dar asié ca sê le observe lumea, câ ce studióse sunt; dar serman'a carte mai multu e aruncata din unu locu in altulu, decátu deschisa, — ma unele seuita cu lunile, câ au carte in casa, séu carti imprumutate de la mai multi, si se intempla si aceea, câ le si perdu, séu le retransmitu tóte mangite, rupte, déca mai sunt si prunci mai mici prin casa, cari se jóca cu ele.

Multu poti judecá pe o femeia si din curatieni'a cartiloru, albumuriloru si noteloru sale, si déca aceste le vedi mangite si rupte, apoi sê

scii câ pretiulu ei si prin acést'a scade. Multe trebuiescu pentru ca o femeia sê fia asié, precum trebuie; trebuie scóla, trebuie cetire, societate culta, trebuie a cugetá si a simtí; negrigirea si nepasarea, nu-i voru cascigá insusiri bune pentru familia si societate.

Civilisatiunea pe de a supra dicandu asié cea mai de moda e ca politur'a pe lemnu, candu nu-mai de a supra e lemnu de pretiu si frumosu, éra de din josu e lemnulu celu mai reu, éra cultur'a adeverata e ca argintulu, câ pétr'a scumpa, ca aurulu carele si in laintru e ca si din afara, ba de regula mai curatu.

Ar fi de doritu, ca dorulu atátoru femei, de a atrage atentiunea publiculu a supra loru, séu prin mod'a esagerata, séu prin aretarea adese pe strade, séu prin altele, ... sê se stramute in dorulu de a fi stimulate, prin renduéla buna in casa, prin virtute, si cultura, ca atunci sê pornimu cu totii si sê ne inchinâmu loru, ca la *idealulu* realu alu femeiloru romane.

At. Marienescu.

Amicului F. J.

isuri trecute, uscate flori,
Ce-ati fostu viéti'a vietiei mele,
Candu ve urmam eu, cadiende stele.
Cum ochiulu urma unu meteoru,

V'ati dusu cu anii-mi, ducu-ve dorulu,
Precum cu ómn'a frundiele trecu;
Budi'a mi-e rece, sufetulu secu,
Viét'a mea curge uitandu isvorulu.

Candel'a stersei d' argintu, icóne
A lui Apolonu, crediului meu,
Me topescu tainicu, inse mereu
De ale patimeloru orcane.

Séu ca unu nouu gonitu de ventu
Alergu pe calea vietiei mele
O buha, care tîpandu a gele
Bântue urm'a unui mormentu.

Viéti'a-mi se scurge ca si murmur'a,
Ce-o sufla unu crivetiu printre pustii;
Me uscu ca crucea pusa 'n campii
Si de blasteme mi-e négra gur'a.

Mi-têrescu sórtea ca unu vulturu,
Ce si-têresce arip'a franta;
Viscolulu iernei mórte i canta
Mórte, i ride totu de 'mpregiuru.

Am uitatu mama, am uitatu tata,
Am uitatu lege, am uitatu totu;
Mintea mi-e séca, gandulu netotu,
Pustíulu arde 'n anim'a-mi béta.

Numai prin caos tu mi-apari,
Cum pe'ntr' valuri a navei vela,
Cum pe'ntr' nouri galben'a stela
Prin nêgr'a nôpte cum unu fanaru.

Te vedu adesea frunte senina,
Ca si gandirea lui Dommedieu
Sufletu-ti arde 'n sufletulu mieu
C'o flama dulce, tainica, lina.

Gandindu la tine nu voiu sê moriu,
Mi-blastemu insusi eu mantuirea,
Orbu, nebunu, care blastema firea,
Ce-ar vré din frunte i sê stingu-unu noru.

Dar déca gandulu dîleloru mele
Se stinse 'n mintea lui Dommedieu,
Si déca pentru sufletulu meu
Nu-e locu aici, ci numa 'n stele:

Voiu, candu mi-oru duce angerii sei
Palid'a-mi umbra in albulu munte,
Sê-mi puni cunun'a pe a mea frunte,
Si sê-mi puni lir'a de capetâiu.

Mihaiu Eminescu.

Una visu.

(Fine.)

III.

Totu binele si reulu ce se cuprinde intr'o
viétia omenésca, erá indesuitu in peptulu meu.

Eram inamoratu si iubiam cu ardóre; dar
precandu mi-crescea amórea la o patima nein-
vingibia, mi-se luminau mîi de pedeci, ce-mi
nêcideau tóta speranti'a de a poté deveni fericite
prin ea.

Eu eram seracu, nu aveam nimicu, decâtu
unu renume bunu, increderea toturorú onestiloru,
si unu bratiu tare inarmatu cu unu patriotismu
neclintitu. Dar ce mici sunt aceste in lumea cea
mare!

M'am luptatu si am patimitu pentru natiune,
am mantuitu chiar viétia amantei, idolului
meu, dar unde-mi sunt averile cu cari asiu cutezá
a me apropiá de ea?! Pe dí ce merge deveniam
totu mai strimtoritu, totu mai neliniscitu. Nu
mi-a remasu alt'a decâtu a me indepartá, ca sê
nu me impresóre o nefericire neaudita! Purce-
deam intre astfelu de cugete printr'o gradina fru-
mósa. Candu deodata mi-pasí inainte o dómna
betrana:

— Multiamu lui Dieu, cá vedu senatosu pre
generosulu mantuitoriu alu fiicei mele!

Suprinderea mea erá neesplicavera. Erá
mam'a Elenei! Voiam a balbaí unu respunsu la
gratiositatea acést'a, inse eram cu totulú desner-

vatu; paralismulu simtiemintelorú celorú mai
infocate si eterogene, cu totulú m'a slabitu. Apa-
rinti'a dómnei m'a desanimatu.

— Ce ai facutu, domnule, din Elen'a? con-
tinuá, dómna suridiendu, — ea e entusiasmata;
vorbesce in versuri; ea nu mai ambla, ea sbóra
ca si cu aripe. Ce, dle, de ce rosiesci? Ti-sum re-
cunoscatória; inse cum sê-ti multiamescu?!

Si dicandu acestea, me apucá de mana.

— Dómna, strigai eu, dta mi-dai mai multu
decátu speranti'a cea mai indreznétia. Faptele
patriotice nu ceru nici o remuneratiune. Elen'a
e o flóre frumósa, ce dupa o tempestate, la radi'a
sórelui va cresce si suride, ca si o paserica sca-
pata din trist'a colivia. Dómna, eu sum seracu
sum unu nepotinciosu!

— Nepotinciosu? Capitane! Prin porunc'a
ta nôptea devine diua; codrii linisciti tresaru la
sunetulu cornului teu, la audiulu numelui teu se
redica siesurile, si muntii se inflacara de focuri
precum nôptea de stele. Nu esti tu mare? Cine e
mai potinte decâtu tine?! Ce insemnetate are
averea séu seraci'a? Elen'a mea e destulu de
avuta. Tu esti celu ce ni dai nóue viétia si pace.
Dar pré bine scíu, cá tu iubesci pre Elen'a fara
privire la avere. Si dieu fét'a are destulu pretiu a
fi iubita in sa-si numai pentru sine. Simtiemintele,
anim'a Elenei sunt cu multu mai pretióse, decâtu
banii cei miserabili din a carorú cauza esti tu asié
de sfiosu. Fiic'a mea n'ar poté fi mai fericite de
ar capetá unu milionu ce e legatu de unu barbatu
nemeritatu. Pre ea o ferescece spiritulu, simtiulu
celu nobilu, amórea fidela si ingrigirea barbatului.

— Dómna! respunsei eu, chiamarea-mi e
santa si impregiurárele nu-mi iérta a remané aice,
trebuie sê me 'ndepartu!

Insedar se opuse dómna vointiei mele, eu
am remasu constantu in contra dorintiei si
rugamintei ei.

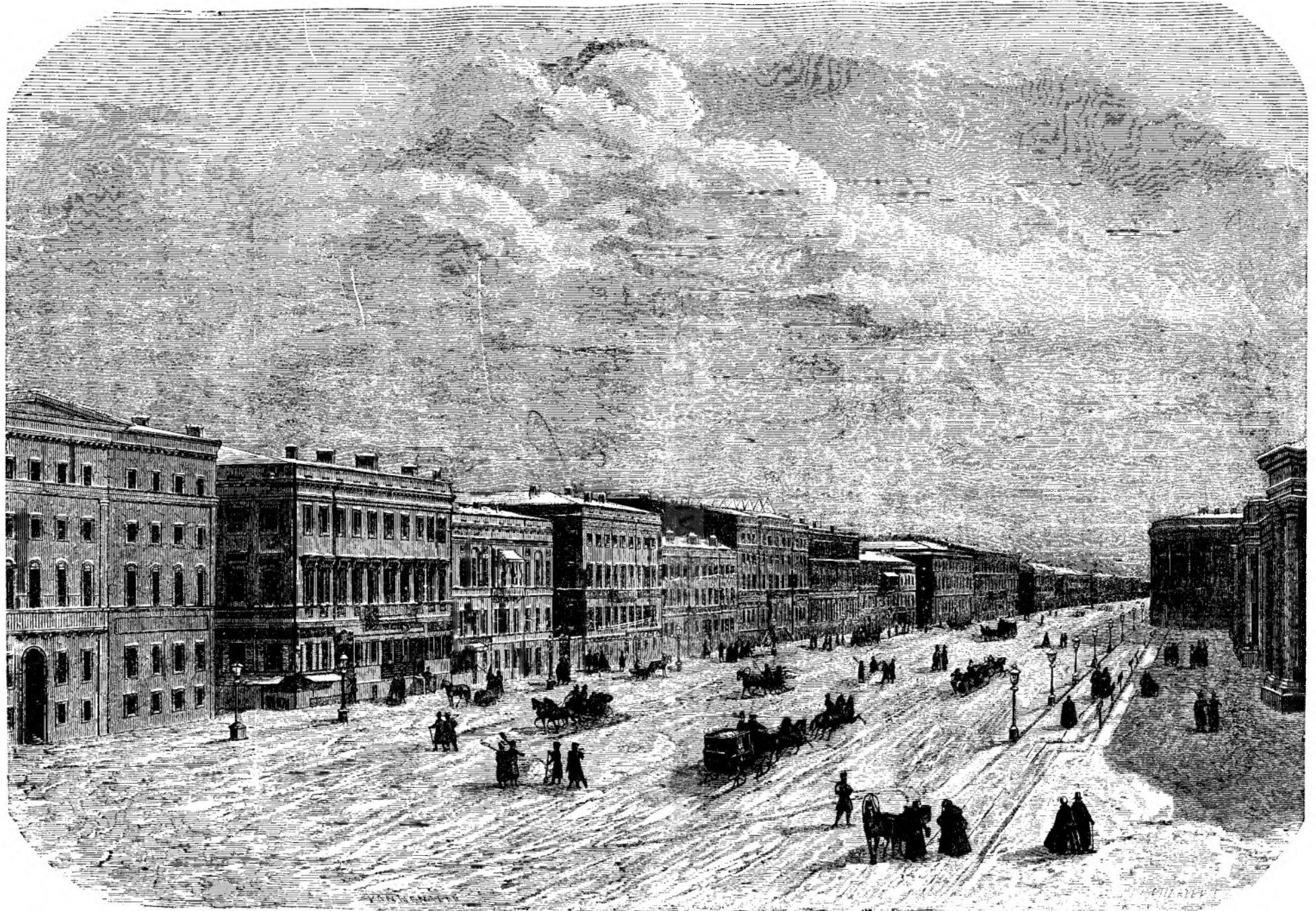
Dta esti fórté crudelu! continuá dómna, noi
ti-suntemu de obligati cu o multiamita, ce tóte
averile nóstre nu o potú resplátí. De ce voiesci
a ni luá pacea casei nóstre acum asié de fericita?
Te conjuru, nu ne parasí! Ah! De ce nu-e datu
ómenileru a nu concede amicitiei nici candu ra-
decine mai adanci, decâtu cum numai se receru
spre a le poté smulge in tóta ór'a, fara dorere!
Me temu cá Elen'a chiar pentru acést'a va fi
odinióra fórté nefericita! Eu tremuru, cá mi se
va bolnavi.

Cuvintele acestea me lovira aspru. Ingal-
benii. Elena! balbaiam eu — se va bolnavi?

— Vina cu mine, Elen'a e aici in gradina,
dise dómna. Ne duseramu.

— Ah! Elen'a! La momentu stateam nimi-

STRAD'A NEWSKY IN ST. PETERSBURG.

citu, imbetatu ca de radie ceresci innaintea ju-nei fete. Ah! Ce chipu incantatoriu si maestosu! Nici candu nu se va stinge din anim'a mea!

— Elena! scapara buzele mele, déca nu potu avé dreptu preste anim'a ta, atunci de si-guru contezu la dreptulu amicitiei tale. Déca ti-am redatu viéti'a, dá-mi tu mie fericire! Si la cuvintele acestea o sarutai pe frunte.

O recéla ghiatiósa simtira buzele mele.

Ah! am sarutatu crucea de pétra, pre carea erá gravatu numele „Elen'a.“

Me cutremurai si cadiui cu fati'a la pamentu.

IV.

In secolulu presentu tierile de la marginea Carpatiloru resunau de numele „regelui muntiloru.“ Finti'a ce preocupá aceste provincie, erá unu simplu eremitu; numele „regele muntiloru“ l'a capetatu de la imbracamintea sa ostasiésca, cu unu buzduganu in mana. — Érn'a si vér'a, tómn'a si primevér'a, se aretá elu pre o stanca inalta, intre munti, ce semená unui tronu de munte. Individualitatea eremitului nu o cunoscea nime. Multe opiniuni detersa ocaziune la presu-puneri precátu de diverse, pre atátu de bizare.

Cu incetulu incepura ómenii a crede o mi-nune, — regele muntiloru erá consideratu de unu santu, si caletorii trecandu printre munti se in-chinau stancei lui.

In nefericirea mea mi-am luat calea la acelu locu misteriosu. Nóptea erá lina si lun'a melancolica mi-compatimiá sórtea! De odata me opríi. Nu mai poteam inaintá. Anim'a mi-batea potinte. Eram pre acea stanca, unde se ivea regele muntiloru. Fiorile me cuprindeau pre inaltímea acestei stance, éra prospeptulu ce mi se infatísiá mi-rapí tóta presinti'a. Muntii infatísiu o imagine selbatega desemnata pe azu-rulu ceriului farmecatoriu. Siepte vene de auru luciau pre fati'a stancei. Se parea, cá in loculu unui templu provedinti'a a creatu din pétra unu stejariu, in a carui umbra recorósa se redicá pre siepte stalpi inalti unu tronu, custuratu din granitu vargatu, si poleitu pana la unu luciú orbitoriu.

Ací statui uimitu. — Unu sgomotu metalicu audii. Me intorsei, ah! regele! Voiam sé fugu séu sé ingenunchiu inaintea lui, — inse picíórele mi se inlemnira.

— Capitane! Nu aibi téma, asiédia-te la picíórele tronului meu, cá-ci acum eu domnescu!

Eu urmai semnului seu, elu incepù:

— In viéti'a popóreloru se repetéza tóte acelea, ce previnu fia-carui omu singuratecu, si istori'a popóreloru nu se distinge prin nimicu de

aceea a individiloru. Ce se dovedesce la unu poporu séu natiune, in detaiulu desvoltamentului progresivu, alu in florirei si alu derimárii finale, aceea e la individu periodulu prunciéi, a junetiei — barbatiei, si a betranetiei móritórie. Precum individulu si-rechiamá simtiemintele imbucura-tórie séu doreróse din atare periodu alu vietiei, asié atérna si memori'a poporului de objepte si eveneminte, cu tóte cá trecura secolu pe de a supra loru, infasiorandu-le cu velulu traditiunii. — Precum rendumc'a se intórce din lung'a-i in-departare si éra-si afla cu o siguratate admira-bila loculu unde si-a ziditu odinióra cuibulu incrediutu, asié rentornu traditiunele, ce sunt legate de vreunu locu séu semn; asié a rentorsu traditiunea la stanc'a ce e tronulu pe munte, cu tóte cá apare intielesului presentu nepriceputa. Dar eu sum adeveratulu rege alu muntiloru.

Eu siedeam tremurendu pe o trépta a scau-nului seu, cá-ci mi-lipsiá tóta puterea a me tiené dreptu inaintea lui. Elu siedea cu imperiositate pe tronulu seu tienendu in mana unu buzduganu. Perulu seu albu si lungu erá leganatu de suflarea ventului. Palid'a sa fatia represintá palórea lunei, infatísiandu urmele nesterse ale suferintiei. Ochii-i cei mari erau ingrozitori, si fruntea-i cea inalta pastrá intiparirea unei adanci cugetári.

— Mare e misiunea unui rege! si grele sunt faptele lui! incepù din nou. Unde ar trebui sé fia adóratu, acolo lu-urescu; demagogii lu-ana-temiséza in secretu, boiarii lu-defaima, miserabi-lii l'aru omorí. Departe de a plange patri'a si starea ei apusa, jóca rolulu betraniloru intielepti, dandu din umeri preste sublimitatea celoru ce aru trebui sé li fia prototipulu. Lingusindu ei desiertatiuniloru, se dau la betívi si in locu de a cercá societatea artistiloru, literatiloru, duciloru si a barbatiloru de statu, se inchina santei datine ruginite, binecuventendu-o si urendu din sufletu innoirile, in cari nu potu ei stralucí, pentru cá li lipsesce spiritulu, cultur'a si puterea. Vedi, capi-tane, cum e de reu la voi acolo josu. Deci mai bine e sé remanu eu regele muntiloru.

Ací tacù. O tacere infioratória urmá. Eu siedeam impetritu innaintea lui; totu cursulu sangelui mi s'a inchiegatu; mi-para, cá me im-bratísiéza spiritulu anticítatei maestóse, si me stringe lamentandu la sinulu seu. Candu de odata regele se redicá, si aventandu buzduganulu in aeru, lu-repedí spre acelu tronu maretiu. O revolutiune pamentésca cutremurá totu muntele. Arcadele stravechi, ce tieneau acelu scaunu pomposu, se restornara cu unu tresnetu infernalu. O ruinare supranaturala cutremurá tóta tiér'a.

Eu cadiui intr'o lature pre fatia.

Candu m'am desceptatu, simtiam, câ plangu, si redicandu-mi fruntea, vedui, câ am lacrimatu la crucea de pétra, pre carea erá gravatu numele „Elen'a“.

V.

Elen'a a fostu — mirés'a mea.

Ioanu Siepetianu.

Tiér'a Oasiului.

II.

In diu'a de St. Maria mica pe la 8½ óre plecaramu de la bunulu nostru ospetariu, zelosulu prota a Bicsadului, cu câte-va cara catra scopulu caletoriei nóstre la Prilogu, ér in scurt'a caletoria de 1½ óre avui ocaziune a vedé si a cunósce tiér'a Oasiului in intrég'a estinderea sa. Intrég'a tiéra corespunde pe deplinu numelui. Intr'unu ovalu cu osi'a sud-nord, formatu de dealuri paduróse in estensiune de câte-va miluri sunt giuru in pregiuru asiediate 17 sate, afara de 2 ungueresci tóte romane, aci este Moisieni, Certege, Negresci, Vama, Racsia, Prilogu, Calinesci, Boinesci, Tripu, Bicsadu, Turu, Gerti'a si alte, intre cari A. Ujváros si Remete sunt ungueresci.

Intru adevéru frumósa tierutia romanésca, intr'unu compendiu asié de micu, câtu unu glasu stentoricu barbatescu ar fi in stare deodata pe tóte a le alarmá.

Centrulu romanismului tierii Oasiului ar fi Negrescii, care cu tempu va si jocá o rola insemnata, dorere câ chiar locurile de capetenia alungulu drumului sunt dejá ocupate de evrei, si e téma, câ romanii sê nu devina, ca in Borsia si alte comune in Marmati'a, a fi siliti a se mutá cu locuinti'a la hotare si in paduri, ce vedesce o mare nepasare a persóneloru conducatorie. Ce mare binefacere ar fi pentru tiér'a Oasiului o scóla normala bineorganisata, ce prin contielegere câtu de usioru s'ar poté realisé. Dar mi-se pare, câ contielegerea parintiloru poporului de pana acum a fostu „quot capita tot sensus“ — am auditu si pareri cari opinau cumca monastieria Bicsadului ar fi celu mai acomodatulu locu pentru infiintiarea acelei scóle normale. Ide'a nu ar fi rea, parintii calugari moderni si altcum tare s'au abatutu de la destinulu primitivu alu monasterieloru.

Pamentulu tierii Oasiului in genere luatulu nu ar fi debilu, câ-ci este inpletura de parti mai multu vegetale, inse, precum observai, este reu cultivatu. Cea mai mare parte a pamentului se afla si acum crescuta cu spini si arini, ér sie-

sulu celu estinsu alu teritoriului este decoratu cu paduri pompóse milenarie de stejaru, cari facu clim'a de totu placuta si priinciósá sanetátii; ape minerale sunt mai in fia-care comuna, dar cea mai renumita este a Bicsadului, unde proprietariulu tenerulu a si redicatu edificii comode si pompóse.

Vorbindu despre tiér'a Oasiului, me simtiu provocatu a vorbí ceva si despre poporulu romanu de acolo, care in genere luatulu e unu poporu sanetosu, de statura medilocia, ici cólea se vede a dese ori câte unu atletu, cu faci'a dupa natur'a rasei romane mai multu bruneta, muierile, cari se ocupa multu cu lucrarea campului, sunt de o constructiune compacta si sanetóse, mai tóte posedu tipulu spaniolu, cu ochi mar si negri, vioi si plini de espresiune, ér de affi intre frumósele romancutie de-pe aici ochi albastri? oh acestia si cea mai flegmatica anima o potu aduce in perplesitate. — Inbracamintea de gala a muieriloru? Dorere acea mai tóta e adusa de la orasiu, mi-se pare asta e caus'a, de casuti'a romanului se afla la marginea gradinei asié de izolata, câtu a desperatu a mai asceptá dupa surorile genuine siur'a, grasdulu si alte superedificate.

Poporulu altcum de economia e fórté diligente, la 3 óre demaneti'a veduramu muierile la canepa, cartofi, culesu de cucurudiu si alte ocupatiuni. Un'a din ocupatiunile principale ale osianului este cultivarea pomiloru in câtu piatile orasialoru Marmatiei tóte de aici sunt provideute cu struguri, si alte póme preste totu anulu. Dintre tóte inse dialectulu este ce caracterisédia mai virtuosu pe osianu, si-lu face ca din câte-va cuvinte rostite sê-lu poti cunósce. Pronunciarea suneteloru romane, sê nu dicu câ e strinsu gramaticala, cum este de esemplu pe Tirnave in giurulu Blasiului pana la uritiune pré aspra, dar este cea mai curata si mai placuta din câte am auditu la romanii din tóta (? Red.) Austri'a. Cuvintele sunt alese, curate si frumóse. Jargonulu Vavilonului, care domnesce la romanii amestecati cu unguri, pe aici de locu nu e cunoscutu, sunetele cele putrede de moi vîrite cu forti'a in limbagiulu nostru cu gy, ty, pe aici nu se audu, ér in discursulu loru fluidu, ce unu caletoriu strainu lu-asculta totu de-un'a cu placere, a dese ori se aude repetindu-se cuventulu provincialu „docale“, ce insémna de o cale, de una data, cu un'a ocaziune.

Poporulu este sinceru si bunu la anima, cu blandetiele se póte conduce la fapte maretie, numai pe asta cale mi-potu esplicá redicarea besericeloru grandióse din materialu solidu, ce ca nescari trofee se inaltia catra ceriu in tóte

comunele, de si inca mai tóte sunt fara turnu, totusi din departare sunt in stare a-ti insufflá respeptulu debuintiosu. — Scólele sunt inca slabutie si cele mai multe amenintia cu cutremuru de pamentu, sunt inse facute dispusetiunile ca sê fia acusi inlocuite cu altele nóue si corespundietórie. Ceea ce inse mi-a storsu mirare in tiér'a Oasiului a fostu asemenarea cea mare a invetiatoriloru unulu cu altulu, statura bine midlocía, facia bruneta, ochi ageri negri, barb'a rasa, mustetie sucite, sunt semnele caracteristice ale

unui invetiatoriu din tiér'a Oasiului, inse respectu! mi-tienu de detorintia sacra a amintí si recunósce cumca cu câti avui onóre a convení si conversá, in toti am descoperitu solidaritate, simtiuri bune natiunale, dar intre tóte dorintí'a inflacarata de a se jertfi si contribuí pentru inaintarea poporului in cultura, despre cleru alta nu potu amintí de câtu, cá asemene e insufletitu natiunalminte, e cultu si materialminte inca stá fórté bine.

Ioanu Busitia.

SALONU.

Conversare cu cetitóriele.

— Parisu 2. aprile 1869. —

(A supra conversáarii. — O discutíune. — Preeminentí'a gustului la secsulu frumosu. — Vestitorii primaverii. — O flóre. — Patti. — O cantatrice nóua. — O istorióra. — etc.)

— Conversarea cu damele e mai placuta decâtu cu barbatii, inse mai grea — dicea Z. intr'o dí catra nesce amici ai sei, intr'unu micu cercu de societate.

— Pentru cá in adeveru este o arte, — respunde unulu dintr' insii, — a conversá astfelu incátu sê fii placutu. La secsulu frumosu bunulu simtiu e mai desvoltatu decâtu la noi...

— Me rogu, intrerupse alu treilea, incátu privește stim'a ce am pentru secsulu mamei si sororei mele, nu cedu dlu V. antáiatarea. Ve facu eomplimentele mele pentru multe calitáti superióre nóue, inse adresandu-se catra nesce damicele cari faceau parte din asociatare; dar nu potu dle V. sê-ti aprobu opiniunea dtale incátu pentru simtiulu comunu. *J'aime le divin Platon, mais je préfère la vérité.*

— N'am vorbitu de sensulu comunu, replicá V.

— Me scusati dloru, intrerupe Z. mi se pare cá amu alunecatu pe unu terenu neplacutu. Mi se pare, cá amu aretá pucina politetia facia cu stimabilele donnisióre, tratandu o astfelu de cestiune inaintea dloru. Sum siguru cá rezultatulu ar fi in favórea donniei loru; cu tóte acestea judecatorii nu facu nici odata judecat'a inaintea partiloru interesate

— Vediu, respunde cu multa viosía dr'a X. vediu dle Z. cá bunavointí'a dtale te face sê fii pré fricosu pentru noi. Trebuie sê ni atribui pré pucina demnitate, ca sê ne consideri necapabile de a audí unu adeveru. Din contra ni-ati face unu serviciu, aretandu-ne ce cugeta barbatii despre noi.

— Multumescu, dîse V. cá-ci regretam a nu poté da o esplicatiune vorbeloru mele. Eu am facutu totu-de-una destingere intre sensulu comunu si intre bunulu simtiu.

De aci s'a incinsu o discutíune, la care luaramu parte cu totii, si in care dr'a X. mai alesu a desvoltatu multu spiritulu.

— Natura, dîse dins'a dr'a X., care iubiá multu lectur'a, si se ocupá nu numai cu romane frivóle, dar mai alesu cu scrieri serióse, si erá in stare sê reciteze pasagie intregi din cartea plina de farmecu a lui Aimé

Martin despre educatiunea mameloru de familia, — Natur'a, dîse dins'a, séu mai bine Domnedieu prin man'a naturei a pusu in anim'a omului semintí'a binelui, frumosului si adeverului, cari nu astépta decâtu a se cultivá pentru a se desvoltá, a cresce, si a dá cele mai deliciose fructe. Alifeliu n'amu aflá atát'a placere cându cetimu o carte bine scrisa, n'amu avé nici unu simtiu de admiratiune, candu vedemu jocandu-se o piesa in teatru, candu vedemu unu tinutu romanticu, séu candu vedemu in fine ori si ce moda o desvoltare chiara si naturala a aceloru principie, cari facu fundamentulu esistentiei omenesci si cari se potu desvoltá in infinitu.

In fine dlu R. dede urmatóriele definitiuni si disput'a se incheiá in favórea frumósoloru: Pentru mine, dîse, sensulu comunu e o capacitate generala a ómeniloru de a cuprinde cu inteligintí'a la antái'a privilegiatele strictu necesarie de ori ce natura. Er bunulu simtiu e o facultate mai fina de a simtí óre-cum si a intielege cu usiurintia convenientele estetice si morale, adeca ce se tiene de sfer'a frumosului si a binelui.

— Apoi nu veti negá, adause dlu Z. cu repediune, cá acésta nobila facultate e mai energica la secsulu frumosu decâtu la barbatii, vorbindu in generalu.

— Ceea ce va sê díce cá dinsele au mai multu bunu simtiu decâtu noi, si au cu distingere unu gustu esteticu mai rafinatu.

— Nu-mi aducu a minte cine a dîsu nesce vórbé totu in acestu intielesu, continuá Z., cari mi se paru a contiené multu adeveru: cá femeile sciú mai pucinu decâtu noi, inse pricepu mai multu.

— Privilegiulu frumsetiei.

— Complimentele mele, respunde dr'a X.

— N'am dîsu decâtu adeverulu, replicá V. cu unu aeru de convictiune si seriósitate. Dupa coavictiunea mea si a tuturoru cari cugeta seriusu, femeile nu sunt in adeveru frumóse decâtu cu acésta conditiune.

— Me rogu de esplicare, dîse X. facându-se, cá nu intielege.

— Frumsétí'a nu e decâtu form'a bunului. Nu e opiniunea mea, acést'a au dîs'o toti filosofii incependu de la Platone. Prin urmare o fecióra, o femeia, ca sê fia frumósa (trebuie sê fia buna. Acést'a vorba inse nu trebuie a se luá in intielesulu ordinariu. Francesii au o distinctiune fórté precisa in acestu respectu. La ei bon-homme insémna unu omu simplu, prostu, care

e bunu din natur'a sa, inse n'are consciint'ă bunatâti sale, nu se scie aprotiuf. *Ér homme bon* s'eu mai bine *homme de bien* e omulu care posiede tôte calitătile cele bune si frumöse, unu sufletu nobilu, unu spiritu cultivatu, o consciintia curata, sustienuta prin simtiulu demnităti, si unu caracteru de feru. Cuventulu bunu aici cuprinde in sine tôte virtutile; si a nume cu respectu la secsulu dvostre pudorea, inocint'ă, modest'ă, si totu ce ar cere idealulu unei femei virtuöse ca s'eu fia perfectu. Nu poteam face altfelu explicatiunea ceruta, adresandu-se catra dr'a X..

— Am intielesu! respunse dins'ă inclinandu-se usioru.

— Bine, deca virtutea si frumseti'a sunt nese-parabile, atunci n'oue barbatiloru ni e interd'isu de a fi virtuosi, d'ise Z. avendu aerulu a-si pledă caus'a sa propria.

— Nici decum, respunse V., dar e o mare diferentia intre frumseti'a femeii si a barbatului.

— Poporulu romanu, intrerupse unu alu treilea care are atăta sagacitate si la care se vedu urmele unei civilizatiuni vechi, are unu proverbiu in acestu respectu care d'ice, că barbatulu trebue s'eu fia ceva mai frumosu decâtu draculu.

Toti irupsera in r'isu.

— Ca argumentu, d'ise V. aducu pe Socrate, care eră atātu de uritu, si care in ultimele momente ale vietii candu a beutu pocalulu cu veninu devenise atātu de frumosu, atātu de sublimu. Pentru că frumseti'a si sublimitatea sufletului seu se respandise ca o lumina ceresca peste faci'a sa. Totu astfelu se p'ote explică si iluminatiunea lui Christu in muntele Ta-borului.

— Cu tôte aceste continuă R., chiar si la barbati e o esceptiune a se află la unu locu diformitatea fisica cu frumseti'a morala. Socrate insusi ni spune, că a avutu de a se luptă multu cu sine insusi pana s'eu ajunga la inalțmea virtutii sale. De regula o minte distinsa, s'eu unu snfletu frumosu se afla sub o figura erasi frum'osa, s'eu celu pucinu placuta. In totu casulu nu potemu admiră de ajunsu ordinea naturei, care a datu femeii mai multa armoniă mai multa gratia si frumsetia; *ér barbatului mai multa fortia.*

In fine Z. termină discutiunea, care devenise pré lunga, afirmandu cele ce d'isese la inceputu despre conversatiunea cu damele, mai alesu cu raportu la ómenii, cari n'au destula deprindere.

In cătu pentru mine, stimabile cetit'orie, candu mi se intimpla s'eu am on'orea a conveni cu domn'ă voastra, asi fi multiumitu deca asi reus'eu celu pucinu a nu ve osteni prin conversarea mea.

* * *

In momentulu candu apucau péna, si me cugetam la obiectulu intrevorbirei n'ostre in salonulu „Familiei,” ochii mei se oprira a supra unei flori ce cresce langa ferést'a mea. O mica neintielegere a supra unui cuventu inse mi-a abatutu atentiunea de la d'ins'ă. S'eu revenimu a supra ei. Dvostre iubiti florile; nu este asié? Căta fragedime! Néu'a si frigulu ce avuramu in dilele de pasci ale occidentaliloru trecura Ceriulu se inseninéza, atmosfer'a incepe a se incald'i; vestitorii primaverei se ivescu. O rundunica se vede sborându in aeru, si micidele viorele desvalescu deliciosulu loru tesauru la sóre.

Simbolu iubit a totu ce e frumosu! Toti suridu

candu privescu o flóre. Si princes'ă in inchis'orea palatului seu, si fetiti'a inocenta de la satu; si invetiatalu in cabinetulu seu, si pastoriulu in urm'a turmei sale pe campia. Acolo pe siesuri, prin vâi si pe marginea riuriloru a inceputu sciint'ă botanica.

Fia-care momentu alu vietii, fia care dorere, fia care tristétia, fia care bucuria are florile sale. Ade-seori o coróna s'eu unu modestu buchetu contine in sinulu seu cele mai iubite suveniri a le n'ostre. Ce sciti domn'ă v'ostre mai scumpu pentru unu june amantu decâtu câte-va lacrimióre s'eu nu-me-uită. Ce sciti mai dragalasiu pentru unu copilu decâtu trandafirii impletiti de fraged'ă sa mama la diu'a aniversaria alui, s'eu mai pretiosu pentru unu erou decatu coron'ă adusa de pe campulu gloriei?

Renumit'ă cantatrice L. pe care publiculu o chiamă prin repetite aplause pe scena pentru a-i presentă unu buchetu si o bracieta de unu pretiu insemnatu, a primitu buchetul, d'icandu: „Veti află sermani, cari suferu de fome; usurati suferint'ă loru cu pretiulu acestei braciete. Pentru mine acestu buchetu e de ajunsu pentru a-mi aduce a minte cu o eterna recunoscintia de bunavointi'a ce-mi aretati.”

* * *

Tenerica copila, careia ti-placu atātu de multu ornamentele ce nu potu decâtu s'eu ascunda s'eu s'eu micisoreze frumseti'a ce ti-a datu natur'a, vedi acea flóre pe care o udi in tóta diminét'ă, s'eu acelu crinu ce stralucesce pe campu sub picurii de róua si sub radele sórelui, s'eu modest'ă viorica ce cresce singuratelya langa marginea drumului? Compar'ó cu florile artificiale si fara vietia. Ce diferentia! Nici miro-sulu, nici recent'ă coloriloru, nici delicateti'a, nimica din miele nuantie placute cari desfetéza ochii privitoriului in flóre naturala cari-lu facu s'eu viseze si s'eu tréca pe aripele contemplatiunii din colo de formele visibile catra frumosulu infinitu. Acea si diferentia se afla intre totu ce e simplu si naturalu, si intre ce e maestrutu se prefacutu.

* * *

Nu voiú insistă multu; farmeculu ce respandescu florile in giurulu loru are ceva cerescu in sine, ce e strainu celoru profani facia cu templulu sacru alu frumsetiei si poesiei. Si cum d'ice unu gratiosu scriitoriu alu damelor, chiar din poeti numai pucinu au intielesu acestu ce divinu. Deca s'au multiumitu a se delectă mai multu decâtu a depinge, caus'a e că e greu a esprime unu simtiementu amestecatu cu tôte ideile virginal de frumsetia, de pudóre si inocentia.

Vederea floriloru ne insuffla placerea, studiulu loru ne invétia amorulu. Amantulu loru e zefrulu. Se pare că nimfele metamfosate de Ovidiu in flori n'au incetatu a iubi sub acestea forme n'oue.

Acést'a a facutu pe naturalistulu Pliniu s'eu strige plinu de admiratiune: „Da, florile simtiescu dorintie amoröse. Si aceste corale deliciose, ce admirati, sunt bucuri'a arborelui ce le produce.

Inse destulu despre acést'a. Si cine p'ote s'eu intieléga mai bine decâtu o amica, decâtu o sora a loru, o grati'osa ca si dinsele. Scusa aceste ultime v'orbe ce potu s'eu aiba aerulu de complimente. Seiú că de ordinariu in societate, si mai alesu in salóne a spune unu adeveru, insémna s'eu unu complimentu s'eu o injuria. Apoi eu n'asia voi s'eu facu nici un'a, nici alt'a.

CE E NOU?

Dar ce voiti? Mi-place a reveni pe campiele ale patriei. — Si ce vediu acolo? — Oróre! vediu nedreptatea, dorerea cu cortegiulu tuturor suferintilor! Vediu de cealalta parte discordi'a purtandu funest'a sa facia voindu a distruge, si aprindiendu ur'a intre frati! — Ce, peregrinu melancolicu? Nu mai vedi nimicu decâtu acest'a? O nu; fugiti imagini fatale! eu vediu si lucruri frumóse; vediu juneti'a si devotamentulu, vediu nobilelu orgoliu alu dreptatãtii renascande, vediu speranti'a si credinti'a unui venitoriu mandru; si vediu florile frumóse ce cresc in giurulu Carpatiloru. Salutare! flori ale Romaniei!

* * *

Noutãti. Cea mai interesanta noutate pentru Parisiani in dílele acestea a fostu reintorcerea celebrei cantatrice Patti. Miercuri sér'a a jocalu in „Traviat'a.“

Div'a marquisa fu chiamata de 5 ori pe scena intre aplause dupa finirea primulu actu. Candu a jocalu pentru antãi'a óra fu chiamata pe scena de 30 ori; astfeiu Francesii urca entusiasmulu pentru totu ce e frumosu pana la frenesia.

Patti are acum 25 de ani; si e de o frumsetia rara. Cum spunu admiratorii sei, vócea sa nu mai e aceea a unei copile de 16 ani; dar déca póte e mai pucinu cristalina, e mai espresiva, mai caldurósa si mai miscatória. Vócea ca si cantatóri'a a devenitu femeia.

* * *

Cu ocaziunea candu s'a serbatu aniversarea principelui imperialu s'a revelatu unu nou talentu in artea armoniei. Cum ni spune unu diariu de aici, pe candu asistau la liturgia si erau toti absorbiti in rogatiuni, in midiloculu acelei taceri misterióse si sante, se inaltã deodata unu cantu armoniosu, dulce, unu cantu angeresu, cum nu s'a mai audítu. Acei ce au ascultat'o credu a nu esagerá numindu-o o alta Malibran.

Acést'a vóce sonóra si angelica, erá a unei june copile, (dra Couturier), care prin studiu póte va deveni o artista celebra. Se díce inse, cá ea nici nu cugeta la teatru. Dar se spera, cá dorinti'a triumfului, si consiliile celoru din giurulu ei o voru aduce-o pe scena.

* * *

Cetii unde-va urmatóri'a istoriora. Fetitiile lui V. Hugo se jocalu intr'o dí cu o alta copila a renumitulu invetiatu Villemín, atunci ministru.

Primele aratau jocariele lor; micutie Villemín n'avea jocarie, dar li vorbiá de mic'a sa gradina ce-si facuse in gradin'a ministeriului.

— A! trebue sê veniti s'o vedeti. In lun'a viitória o sê infflorésca.

— Dar ce cugeti eu? refletà mic'a copila; atunci póte nu vomu mai fi.

* * *

Candu erá sê incheiu, recetindu cele ce v'am spusu pana aci, mi veni in minte unu proverbíu francesu cu multu sensu:

Il n'est fable ni folie
Qui n'ait sa philpophie!

M. Strajanu.

*) Nu e nici O fabula, nici o nebulniã, care sê n'aiba. flosoff'a sa.

** (Cu nrulu presinte) se incheia treiluniulu ian. — mart. Onorabili nostri prenumeranti treilunari sunt rogati a-si renói abonamintele, cá-ci nu potemu tipari multe esemplarie de prisosu. Totu odata mãi anunciãmu, cá dispunemu de esemplarie complete din inceputulu anului. Cei ce se prenumara pe diumetate de anu, voru capetá si tabloulu pomposu, alaturandu pentru acest'a 80 cr.

** (Tabloulu „Familiei“) intitulatu „Coriolanu si Veturia“, a fostu primitu cu cea mai mare placere de catra toti onorabili nostri prenumeranti. Avemu a mana o multime de epistole din mai multe parti, in cari ni se facu complimnte, unii abonantiai nostri ne si rogara sê li publicãmu scrisorile. Amu cetitu cu bucuria tóte aceste espresiuni ale indestulirii, dar on. nostri prenumeranti ni voru permite sê nu li publicãmu scrisorile, — noi le vomu pastrá ca nescu suveniru placute, cari ne voru indemná si in viitoriu sê nu crutiãmu nici unu sacrificiu pentru implinirea promisiuniloru nóstre. Ne servimu de acést'a ocaziune pentru a rogá pe toti on. nostri prenumeranti, sê recomande fói'a nóstra si altoru cunoscuti ai loru. Cu cátu „Familia“ va avé mai multi prenumeranti, cu atãtu fói'a acést'a va fi mai frumósa, mai interesanta si mai pretfósa!

** (Simtiulu nationalu romanu in Satumare,) precum tóta lumea romana scie, nu prú inffloresce. Cu dorere cetiramu dara intr'unu diariu ungurescu, cá unu zelosu fiu alu natiunii sale, dlu protopopu Petru Branu nu mai e parocu in Satumare. Acést'a stramutare s'a facutu in urmarea intrigeloru magiariloru si magiaroniloru de acolo, carii mai bine de diece ani au facutu dlui Branu multe neplaceri, numai pentru cuventulu, cá dsa — in contrastu cu multi preoti din Satumare — are simtieminte romanesci. E bine, déca ordinariatulu din Gherla — pentru liniscirea spiriteloru turburate — a aflatu cu cale a face dispositiunea acést'a, sperãmu, cá detorinti'a nationala i va insufflá curagiulu de a numi in loculu dlui Branu pe unu altu preotu de acele-si simtieminte romanesci, cá-ci nicairi elementulu romanu nu e in pericolu mai mare decâtu in Satumare.

** (Inca ce-va din Satumare.) Corespundintele unui diariu liberalu (?) ungurescu intréba, cá de ce se mai sustiene catedra de limb'a romana la gimnasiulu din Satumare, candu aceea nu e necesaria de locu?! Suntemu convinsi, cá domni magiari n'au nici o trebuintia de catedr'a romana din Satumare, dar noi vomu sustiené-o cu totu pretiulu, pentru cá si pan'acuma s'a sustienutu din denarii romaniloru.

** (Monumentu lui Andreiu Muresianu.) Sub acestu titlu „Transilvani'a“ publica unu articolu interesantu, in care ni se relatéza, cá criticele aparute mai anu intr'unu diariu óre-care a supra poesieloru lui Andreiu Muresianu, au alteratu zelulu multor'a carii voiausê se faca unu monumentu in onórea acestui poetu mare alu nostru, pentru cá din acele critice s'ar fi vedíutu, cá aru fi ómeni, carii nu aru suferi bucurosu, ca sê se faca lui Andreiu Muresianu nici unu feliu de apoteósa. Motivulu acést'a e multu mai naivu, decâtu sê insistãmu macaru unu momentu a supra lui, refrangandu-lu prin cuvinte serióse. Ómenii atãtu de minoreni in estetica, incãtu nu admitu nici o critica, nu sunt la innaltímea poesieloru lui Andreiu Muresianu. Déca despre poetii cei mari nu s'aru fi scrisu critice, estetic'a n'ar fi ajunsu la acelu

gradu alu perfectiunii, la care se afla astadi, — că-ci, tóta lumea literaria scie, cumca chiar despre creatiunile cele mai gigantice se potu face criticele cele mai instructive. Criticele, fia câtu de aspre, revérsa numai lumina, si nici odata nu detrăgu din meritele talentelor mari. Poetii adeverati voru remané totu-de-una mari.

** (Laurianu dimisiunatu.) Éta inca unu faptu, prin care guvernulu Romaniei instrainéza si mai multu simpatia confratiloru de dincóce de Carpati! „Monitoriulu“ publica, cumca dlu A. T. Laurianu s'a dimisiunatu din postulul seu de vice-presiedinte alu consiliulu permanentu de instructiunea publica.

** (Ateneulu Romanu) si-a constituitu biroulu asié. Se alesera: presiedinte dlu Ioanu Eliade Radulescu, vice-presiedinti dnii V. a. Urechia, P. Aurelianu; secretari dnii Garleanu, C. Robescu; casariu dlu Ananescu.

** (O scire placuta.) „Albin'a“ publica o corespundintia din Cernauti, in care se dice, că rusofilulu episcopu de acolo, Eugeniu Hacmanu se va retrage din activitatea archipastorală in starea de odihna. Recomandâmu acestu esemplu bunu si unoru episcopi de la noi, pentru ca sê-lu — imite.

** (Scóla de domineca.) Dlu preotu B. Baiulescu si dlu profesoru dr. Vasilie Glodariu deschisera in Brasiovu o scóla gratuita pentru junimea seraca din suburbiele Brasiovului. In scól'a acést'a se va invetiá a ceti si scrié cu litere latine si besericesci, se voru propune elemintele trebuinóse pentru vietia sociala si religiósă. Salutâmu cu bucuria acést'a intreprindere frumósă, si ni-aru placé s'o imite si altii, deosebitu preotii nostri de la sate, că-ci fara cultivarea si lumina-rea poporului nu potemu inaintá.

** (Fundatiunea Pumnuléna.) Fratii nostri din patri'a lui Stefanu celu mare dovedescu, că dinsii nu numai proieptéza, ca noi o multime de monuminte, inse totu-odata au si patriotismulu de a realisá proieptele loru. Abié dupa mórtea fericitulu Pumnulu se proieptá intre dinsii infintiarea unei fundatiuni Pumnuleane, si astadi fondulu acesteia — precum aflâmu din fóia societátii — se urca la 3096 fl. 16 cr. si 170 fl. in obligatiuni. La noi a-isdere s'a proieptatu unu monumentu pentru eternisarea memoriei lui Andreiu Muresianu si altulu in onórea lui Barnutiú, dar ce suma s'a adunatu? Ni e rusine sê o spunemu aci. Fratiloru, tempulu pretinde de la noi mai multu sacrificiu, că-ci vadia natiunii nu se innaltia numai prin — toasturi!

** (Societatea Petru Maior.) In siedintia de la 8 aprile Iosifu Vulcanu a cetitu o poesia lirica, intitulata „Nóptea“, — si Fr. Longinu a cetitu unu umorescu intitulatu „Acést'a inca e hotiu!“

** (Advocatu nou.) Dlu Grigoriu Venteru din comitatulu Bihariei in septeman'a trecuta facu censur'a advocatuala. I dorimu succesu pe carier'a sa!

** (Adresa.) Junimea romana din Roman'a libera a tramisu comitetulu nationalu din Sibiu o adresa provediutu cu 46 de semnate. Junii subscrisi sunt mai toti ardeleni, cari petrecu la Bucuresci ca studinti la institutele mai innalte.

‡ (Domni sunt voluntarii din Vien'a?) Voluntarii din Vien'a erau la esereitiu afara. La unulu nu se slobodia cocosiulu puscii nici de cum. Maiestrulu de esereitiu se duse la dinsulu si i díse: „Dta de siguru ai capetatu arma rea!“ „Ce arma rea? ce domnule?“ striga cu mania oficiariulu umblandu cu pasi repedi

intre ei. — Audindu ast'a voluntarii incepura a murmurá: „Da! suntemu domni!“ Oficiariulu strinse din sprincéna si díse: „De acum inainte trebuie sê dati arme bune la domni acesti'a!“ Voluntarii se uitara unulu la altulu, dar nu au surisu.

‡ (Pelerinulu nebulu.) In jóia trecuta doi caletori, unulu din Dublinu, altulu din Vien'a, caletoriau pe lini'a Vien'a Prag'a. Dta unde caletoresci? — intrebá vienesulu pre celu de la Dublin. „La Rom'a — fu respunsulu — sântieni'a sa pap'a togmai acum'a vacelebr'a iubileulu de cinc-dieci de ani.“ Vienesulu nu se potu tiené sê nu rida de pietatea concaletoriulu seu „A intreprinde o caletoria asié gratiosa, acum in lumea de adi — díse vienesulu cu o ironia — nici parintele Wiesinger nu ar primí numai sub acea conditiune deca ar fi provediutu cu merinde si bere buna.“ Perelinulu evlaviosu nu respunsu, ci a suspinat, apoi privindu in giuru fara a pesupune cine va — deschisa usi'a vagonulu si sarí afara. Pre nebululu pelerinu l'au aflatu mai tardiu ranitu tare, indata l'au si transportatu la Viena. De acolo de siguru lu-voru tramite in Dublinu in cas'a nebuliloru, de unde a fostu fugitu. Medicii spunu, că e sperare se remana in vietia.

** (Scire mai nóua.) Asta-di sambeta tabl'a septemvirala, ca foru de casatiune, a respinsu apelat'a dlui Alesandru Romanu in procesulu seu de presa.

Literatura si arte.

** (Steluti'a) de la Botosiani a resaritu éra. Acést'a fóia e literaria, si apare odata pe septemana.

** (Actele societátii „Transilvani'a.“) Amu primitu cartea III si IV. din analele societátii „Transilvani'a.“ Aceste contienu istori'a societátii in anulu trecut.

** („Electorulu Cracovei“) e titlulu unui diuariu care de câtu-va tempu apare la Craiov'a sub redactiunea dlui Em. Quinezu.

Din strainetate.

‡ (O femeia tirana.) La tribunalulu din Montauban curge unu procesu insemnatu. Johanna Delpech séu cum o numescu Montaubanii „Ogresse“ e acusat'a. Acést'a femeia si-a aflatu mare placere in uciderea copiiloru, asié incátu cas'a ei nu érá alt'a decâtu o macelaria de copii nevinovati. Pentru o suma bagatela ucidea fara indurare copii cari, se intielege din interesulu cuiva, trebuia sê nu mai traiésca. Nu de multu s'a prinsu, chiar in momentulu acel'a candu ucidea copilulu unui negutiariu avutu. Diu ósele aflate in cabinetulu seu cu intrare secreta, s'au compusu cu multa truda siepte schelete de copii, inse numerulu ucisiloru e mai mare. Afara de J. Delpech inca mai sunt acusaté: fic'a si soru-sa si mosi'a Coyne. Unu diuariu de acolo scrie, că J. Delpech intru atât'a e de depravata si cu anima impetrita, cincátu la intrebarea presiedintelui „mai ucisu-ai si afara de cas'a, séu ingropatu-ai si afara de cas'a dtale atare copilu?“ — a respunsu că „nici odata, — că-ci copilulu care a trecut peste pragulu meu nu s'au-mai reintornatu mai multu.“ Multi parinti si-au ineredintiatu copii dinsei cugetandu că ea i va duce in institutul Nazareth langa Bordeaux. Mamele sunt cuprinse de unu fioru si nu cotéza a-si lasá copii de langa sine. — Tóte mamele striga: „Mórte tirane!“

‡ (Unu pocalu de apa.) La o adunare populara din Parisu unu oratoru slabuti vorbiá despre darea beuturilor spirituóse. Sermanulu oratoru póte nu a fostu bine dispusu séu ce, cá totu gângavea, pana in urma a devenitu confusu. încátu nu a potutu vorbi mai de parte. Unu lucratoriu, — care de siguru a fostu mai espertu in cele spirituóse, cá-ci nasu-i rosii si infioritu dovedea indestulu, cá are cunoscintia fundamentale despre beutura — a dîsu o ironia bine nimerita relativa la gângavitur'a oratorului. La ast'a tóta adunarea a eruptu in hohote si strigâri: „sê audimu! pe catedra“. Inse lucratoriulu nu voiá de locu sê se faca orataroru. „Nu te teme — i dîse unu consotiu de a lui vomu fi indulgenti!“ — „Nici nu me temu eu de voi — respunse elu — ci de pocalulu celu cu apa, care si-inhólba ochii pe mine.“

‡ (Cas'a de susu in Engliter'a.) Membrii casei de susu in Engliter'a consta din patru sute siette-dieci de peeri, intre acesti'a suntu episcopii Engliteri (afara de celu din Lincoln) patru prelati din Irland, doue-dieci si optu de peeri din Irland si cinci-spre-diece peeri din Scoti'a. — La inceputulu catalogului sta princiulu de Vales, care ca princi de Cornvall are locu in cas'a de susu. Dupa dinsulu urmédia fratele seu princ. de Edinburgu, apoi principele de Cumberland care intre parantese e insemnatu ca „regele Hannoveri“ si indata dupa elu principele de Cambridge. Dupa acesti'a urmédia dupa rangu: metropolitulu de Cantebury, cancelarul lordiloru, metropolitii de York si Dublin, presedintele misterialu, earulu Grey si earulu Wimberley pazitoriulu sigilului secretu. Numai dupa acesti'a vinu ceialalti principii la numeru vr'o doue-dieci, dintre cari dupa rangu Norfolk e mai betranu si principele, Clevelandu mai teneru. Numerulu Marquisiloru se urca la doue-dieci éra a eariloru la o suta doue-dieci. Shrewsbury, Derby earlu, si principele Norfolk cari trei forméza acelu trias care pe partea barbatésca si trage originea de la Henricu alu VIII. Dupa earli vinu viscontii, dupa acestia episcopii si in urma baronii. Acesti din urma facu diumetate din cas'a de susu (234) pana candu peerii besericesci numai a cinci-spre-dieca parte (29). Mai vechiu arbore familiaru are lord Ros, care, — pe partea femeiesca — póte areta pana in seclulu alu trei-spre-diecele. Intre baroni sunt noue-spre-diece catolici.

Felurite.

‡ (Strad'a Newsky in St. Petersburg.) Pana candu orasiile cele frumóse si bine organizate ale Europei de média-di si apusu numai cu incetulu s'au aredicatu si organizatu, pana ce capitalele tiereloru europene numai pe ruinele loru s'au infrumsetiatu, si numai prin unu síru de seclii a agiunsu la o culme mai inalta: pana atunci St. Petersburg in unu tempu, asié dîcandu scurtu, a fi facutu mai multu progresu decátu tóte cele lalte. Planulu, cá unde sê se edifice St. Petersburg s'a facutu inainte de a esistá vre o casa pe acelu locu, unde stâ adi marele orasiu. Acestu orasiu bogatu are unu splendidu venitoriu. Stradele-i drepte si spatióse sunt facute dupa stilulu modernu. Casele nu sunt inalte, ci

mai multu mari si spatióse de totu. Strade strimte si ascunse nu sunt de locu, cu atátu e mai mare numerulu piatielor si locurilor deschise. St. Petersburg e edificatu pe nenumeratele insule formate de fluviulu Newa. Acestu fluviu nu e altu ceva decátu escurgerea lacului Ladoga in litoralulu marei Finice. In cursulu seu s'a desparítu in mai multe parti si pre aceste insule s'a edificatu capital'a de adi a Rusiei. Poporatiunea i este fórte amestecata, dar rusii facu maioritate. Multi germani, franci si altii sunt aici, cari toti nisescu a cultivá pre locuitorii acestei cetâti. Inse St. Petersburg nu e altu ceva decátu a tabara stralucita, radicata ingiurulu tronului imparatescu, pentru toti ceialalti, cari inunda si iesu pe porti le lui. Numai Tiarulu si Newa remane in vechi. — Comunicatiunea e mai viua si mai sgomotósa pe strada Newsky, carea e cea mai mare si cea mai frumósa in totu orasiulu. Acest'a strada e si locul de intelnire pentru toti. Avutu. seracu, toti trebuie se merga celu putienu o data in di pre ast'a strada. Cu unu cuventu strad'a Newsky sémána a unu tergu, unde in totu momentulu vedi alte fetie, si straini multi. — Dar pre cátu e de cercetata ast'a strada, pre atátu sunt mórte cealalte. Nu vedi in ele decátu numai câte unu omu mergandu incetu de a lungulu stradai spatióse, bine pardosite. Candu si candu audi câte unu sgomotu de trasura, apoi éra e silentiu. Dar rusulu e falosu de tóte aceste si mai alesu i place a se laudá cu strad'a Newsky. De cumva vine in vorba cu unu strainu, prim'a intrebare e cá fostu ai dta acolo — adeca pe strada Newsky — ce suntu boulevardele Parisului si vestitele quai-juri de la Londr'a pe langa strad'a ast'a? Strainulu iérta superbi'a natiunala si nu respunde alt'a decátu, cá „se póte,“ inse e convinsu despre contrariulu, St. Petersburg inca totu nu se póte amesurá cu Parisulu.

Gacitura de semne

de Luisa Murgu nasc. Balcu.

▽3§15!21 * 5□13 !3!22 :§5□!2!3.1-1?2▽2§1!2,
:§5□!2!3!1 ?2 ▽3§15!2 05 *2§2 303 4?1!1,
●303 32§●1 + 2!2!2!2!323 *2§2 21 ●4 ▽2!2?32!2,
01! ▽203 3 §2□!2 j5●1, 30 ▽203:41 3. *.*4§2!0a;
*.*1!1!25 !4§4§3, 1□302, !3 !3!2. *2§2 *2§2 1□!15,
21 !3●+5§5 4 5§□!1 ?3● 04.*.4 ?2 □4§□2●!5!
?2 J5!|3●5 *2§4 *2§3u.

Deslegarea gâciturii numerice din nr. 10.

Frundie verde din carare,
Drumu la dealu si drumu la vale;
Drumul cu dealu mi-place,
Celu din vale mórte mi face;
Cá-ci draguti'a cea din dealu
Te iubesc in sedaru;
Dar draguti'a cea din vale
Me iubesc cu 'nfocare.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele Luisa Murgu n. Balcu, Julia Iosa, Amalia Moldavanu, Linca Muresianu, Hersilia Magdu, Susana Popu; si de la domii Demetriu Magdu, Mihaelu Cirlea, Radu Popea, Vasile Adamoviciu, Constantinu Spataru, Ioane Selagianu, si Georgiu Stoiacoviciu.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Emericu Bartalits in Pest'a.